

- 2) визначальними серед чинників, що впливають на остаточне формування міграційних потоків є фактори економічного характеру. Саме різний рівень доходу, що може бути отриманий в різних країнах, є головною рушійною силою трудової міграції;
- 3) міжнародна трудова міграція населення загалом є об'єктом дослідження не лише економічної науки, але й інших дисциплін, що обумовлює необхідність комплексного підходу до її вивчення.

Список використаних джерел:

1. Липов В.В. Міжнародна економіка: навч. посіб. / В.В. Липов – Харків.: ВД „ІНЖЕК”. – 2005. – 408 с.
2. Флорес Н. „Эффект клана”: городские нелегальные миграционные сети мексиканцев в США / Н. Флорес // Международная миграция населения: Россия и современный мир. – 2006. – №16. – С. 72-86.
3. Римашевская Н. Население и глобализация / Н. Римашевская // М.: Наука. – 2004. – 321 с.
4. Метелев С. Международная трудовая миграция и нелегальная миграция в России / С. Метелев // М.: ЮНИТИ-ДАНА: Закон и право. – 2006. – 175 с.
5. Bartram D. International Labor Migration: Foreign Workers and Public Policy. – New York: Palgrave Macmillan, 2005. – 199 p.
6. Ozden C. International Migration, Remittances, and the Brain Drain. – Washington: World bank. - 2005. – 274 p.
7. Петюх В.М. Ринок праці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://6201.org.ua/-load/72-1-0-500>
8. Томилов В.В., Семеркова Л.Н. Маркетинг рабочей силы [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.marketing.spb.ru/read/m6/10.htm>
9. Кривенко К.Т. Політична економія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fingal.com.ua/content/view/883/39/1/3/>
10. Макогон Ю.В., Миронов В.С., Кравченко М.И. Міжнародна економіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.google.ru/> url?sa=t&rct=j&q=Ю.В.+Макогон+Международная+экономика&source
11. Ивахнюк И. Международная трудовая миграция / И.Ивахнюк. – М.: МГУ, ТЕИС. – 2005. – 286 с.

Ключові слова: міжнародний ринок праці, міжнародна трудова міграція, міграційний потік, міграційна система, інтеграція.

Ключевые слова: международный рынок труда, международная трудовая миграция, миграционный поток, миграционная система, интеграция.

Key words: the international labor market, the international labor migration, a migratory stream, migratory system, integration.

УДК 658

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

Лисий О. П., к.е.н., проф., зав. кафедри «Економіка та управління морським транспортом» Азовського морського інституту Одеської національної морської академії

Калініна Г. Г., аспірантка факультету «Менеджмент і право», Одеської національної морської академії

Лисий О. П., Калініна Г.Г. **Сутність поняття управління конкурентоспроможним розвитком підприємства.** Управління конкурентоспроможним розвитком підприємства спрямовано на формування, розвиток та реалізацію конкурентних переваг та забезпечення життєздатності підприємства як суб'єкта економічної конкуренції.

Лисий А. Ф., Калинина А. Г. **Сущность понятия управления конкурентоспособным развитием предприятия.** Управление конкурентоспособным развитием предприятия направлено на формирование, развитие и реализацию конкурентных преимуществ и обеспечения жизнеспособности предприятия как субъекта экономической конкуренции.

Lysuy A., Kalinina A. **The Definition of the Concept of the Management of Enterprise Development.** Management of the competitive development of the enterprise is directed to the formation, development and implementation of the competitive advantages and to the providing of the viability of the enterprise as a subject of economic competition.

Постановка проблеми. Посилення глобалізаційних процесів і загострення міжнародної конкуренції ставить перед вітчизняною економічною наукою проблему розробки, обґрунтування і впровадження активних систем управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств як органічної складової сучасного менеджменту.

Одна з найважливіших задач розвитку підприємства і країни в цілому, нерозривно пов'язана з забезпеченням випуску необхідної кількості сучасних виробів та покращення якості, досягнення конкурентоспроможності продукції на світовому ринку, а також з ефективністю управління конкурентоспроможним розвитком підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження конкурентоспроможності підприємства зробили такі вітчизняні вчені: З. Борисенко, А. Воронкова, В. Герасимчук, О. Костусєв, І. Решетникова, Ю. Ярошенко, О. Шнипко та багато інших.

Серед закордонних вчених-економістів, які займалися питаннями конкуренції, слід відмітити І. Ансофа, Г.Л. Азоєва [2], А. Бревнова, А. Градова, Н. Мойсєєва, Ф. Котлера, М. Портера, А. Романова, А. Ю. Юданова [10, с. 11] та ін. Азоєв Г. Л. під конкуренцією розумів суперництво на будь-якому поприщі між окремими юридичними або фізичними особами (конкурентами), зацікавлених в досягненні однакової мети [2, с. 29]. На думку Кардаша В. Я., конкурентоспроможність товару — можливість успішного продажу товару на певному ринку в певний час; здатність товару бути виділеним споживачами із сукупності інших конкурентних пропозицій [5, с. 176].

Фатхутдинов Р. А. вважає, що управління конкурентоспроможністю товару – це процес управління суб'єктами своїми конкурентними перевагами для утримання перемоги або досягнення інших цілей у боротьбі з конкурентами за задоволення об'єктивних або суб'єктивних потреб у рамках законодавства або в природних умовах [9, с.68].

Мета статті. Визначення сутності поняття управління конкурентоспроможним розвитком підприємства.

Основний матеріал дослідження. Одним із пріоритетних факторів, що впливають на економічну безпеку підприємства, є його конкурентоспроможність, отже, розглянемо це поняття більш детально. Конкуренція - це найважливіша ланка всієї системи ринкового господарства. Термін "конкуренція" з лат. *conspicuentia* означає - змагання, суперництво. Дослідження проблеми конкуренції й конкурентноздатності до 90-х років минулого століття в Україні не мало необхідності. Термін "конкуренція" не застосовувалася в радянській економіці. В економічній науці не існує точних відомостей відносно того, хто і коли першим запровадив у науковий обіг термін «конкуренція». Перші найбільш цілісні теоретичні положення про русійні сили конкурентної боротьби з'явилися лише у середині XVIII сторіччя. І головна заслуга в цьому належить класичній політичній економії, представниками якої на основі багаторічних досліджень сформовано принципи досконалої конкуренції. Вихідним положенням класичної теорії був принцип абсолютних переваг, сформульований А.Смітом. Видатний економіст вперше довів, що конкуренція, урівнюючи норми прибутку, приводить до оптимального розподілу праці і капіталу [1; 2]. У своїй фундаментальній праці "Добробут націй. Дослідження про природу та причини добробуту націй" (1776 р.) він визначив поняття конкуренції як суперництво і ототожнив її з "невидимою рукою", яка начебто смикає за ниточки підприємців, змушуючи їх діяти відповідно до якогось ідеального плану розвитку економіки [3].

Модель досконалої конкуренції, теоретичні засади якої заклад А.Сміт, повністю виключали будь-який свідомий контроль над ринковими процесами. Координуючим елементом в його теоретичних положеннях постає цінова система в абсолютно децентралізованій економіці. Подальший розвиток теорії абсолютної переваги здійснив Давид Рікардо, розробивши теорію відносної переваги. На прикладах він показав, що країна може імпортувати будь-який товар, навіть якщо вона виготовляє його самостійно з низькими витратами, а інші товари вона виготовляє з більшою ефективністю.

Ідея досконалої конкуренції допомогла зрозуміти, яким чином ціни в довгостроковій рівновазі поєднуються з принципами децентралізованого управління і як останні сприяють розвитку капіталістичної економіки. З цього приводу Дж. С. Мілль зазначав, що оскільки конкуренція є основним регулятором цін, заробітної плати, ренти, вона сама по собі є законом, що встановлює правила цього регулювання. Він зробив суттєвий внесок в теорію конкуренції: розробив рівняння міжнародного попиту, виділив неконкуруючі групи на ринку, дав класифікацію цінової еластичності попиту, розробив поняття економії на масштабах і альтернативних витрат.

Представники неокласичної політекономії, намагаючись повніше розкрити економічні механізми функціонування ринку, створили більш адекватні реальній дійсності моделі монополістичної, олігополістичної конкуренції та чистої монополії.

Неокласична школа політекономії, розквіт якої припадає на XIX ст., точніше та повніше представила вплив досконалої конкуренції на цінову систему. Особливо значними в цьому сенсі можна вважати неокласичні концепції А. Маршалла, який, розвиваючи основні положення класиків, повніше обґрунтував механізм автоматичного встановлення рівноваги на ринку за допомогою досконалої (чистої) конкуренції і дії законів граничної корисності та граничної продуктивності. Ним уперше були піддані критиці умовності моделі чистої конкуренції. Розробка теорії аналізу часткової і довгострокової стійкої рівноваги на ринку, а також врахування розвитку технології і споживчих переваг при визначенні відносних цін дозволили створити основи теорії нової моделі конкуренції - монополістичної.

Роботи Дж. Робінсон і Э. Чемберлена підсумували дискусію про характер ціноутворення в умовах монополії і про виникнення нецінових форм конкуренції. Основний недолік в описі монополії класичною і неокласичною школами полягав в тому, що в дослідженнях приділялася велика увага координуючій ролі ціни

в довгостроковій рівновазі. У зв'язку з цим монополія, що має всі ознаки короткострокового періоду, не представляла особливого інтересу.

Взагалі, теорія монополії не входила в економічну теорію до 1838 р., доки А.О. Курно не встановив рівність між маржинальним річним доходом і рівноважною монопольною ціною та запропонував на цій основі теорію чистої монополії і дуополії (пізніше - олігополії). Значний внесок в теоретичні моделі олігополії і монополії пізніше внесли Ф.І. Еджуорт (математичний опис), А.П. Лернер (монопольна влада і її оцінка), К. Віксель (конкуренція і цінова дискримінація), І. Шумпетер, Ф. А. Хайек і ін. [1].

Сучасні наукові школи, що досліджують маркетинг і конкуренцію, використовували багатий теоретичний і практичний досвід при вивченні і подальшому розвитку методології конкуренції. В даний час можна виділити три основні наукові центри, що інтенсивно розробляють дані проблеми:

- Наукова школа США, і, Гарвардська школа бізнесу. Професори М. Портер, А. Чандлер, М. Энрайт, Дж. Макартур складають ядро цієї школи. Вперше були представлені результати вирішення проблем оцінки конкурентоспроможності виробів, компаній і окремих галузей, зроблений великий внесок в стратегічне управління компанією в умовах конкуренції, виділені та оцінені чинники конкурентних переваг, ключові успіху; особливо істотних результатів вдалося досягти в дослідженні проблем регулювання конкуренції на рівні галузей.

- Школа, представлена науковими центрами Японії. Університети Токійський, Хитоцубаси, Васеда, Мейдзі координують свої дослідження у області нецінової конкуренції, спільного з конкурентами просування продукції; велика увага приділяється проблемі співробітництва та взаємодії національних виробників з метою завоювання нових географічних ринків збуту. Яскравими представниками японської школи є професори Х. Такеучі, Х. Кобоясі, М. Цучія, Ногучі.

- Європейська школа дослідження конкуренції. Швейцарія, Швеція, Данія, Австрія, Італія, Німеччина практично мають власні, хоч і багато в чому проамериканські, моделі, що описують конкурентну поведінку компанії. Особливо детально висвітлені в наукових працях європейських учених питання конкуренції в міжнародному масштабі (глобальна конкуренція).

Конкурентоспроможність підприємства – це відносна характеристика, що виражає відмінності розвитку даної фірми від розвитку конкурентних фірм за ступенем задоволення своїми товарами потреби людей і по ефективності виробничої діяльності. Конкурентоспроможність підприємства характеризує можливості і динамікові його пристосування до умов ринкової конкуренції.

Управління конкурентоспроможним розвитком підприємства являє собою певний аспект менеджменту підприємства, спрямованого на формування, розвиток та реалізацію конкурентних переваг та забезпечення життєздатності підприємства як суб'єкта економічної конкуренції.

Метою управління конкурентоспроможним розвитком підприємства є забезпечення життєздатності та сталого функціонування підприємства за будь-яких економічних, політичних, соціальних та інших змін у його зовнішньому середовищі.

Управління конкурентоспроможним розвитком підприємства має бути спрямованим на:

- 1) нейтралізацію (подолання) або обмеження кількості негативних (деструктивних) чинників впливу на рівень конкурентоспроможності підприємства шляхом формування захисту проти них;
- 2) використання позитивних зовнішніх чинників впливу для нарощування та реалізації конкурентних переваг підприємства;
- 3) забезпечення гнучкості управлінських дій і рішень – їх синхронізації з динамікою дії негативних і позитивних чинників конкуренції на певному ринку.

Об'єктом управління конкурентоспроможним розвитком підприємства є рівень конкурентоспроможності, необхідний і достатній для забезпечення життєздатності підприємства як суб'єкта економічної конкуренції.

З позиції процесного підходу управління конкурентоспроможним розвитком підприємства являє собою процес реалізації певної сукупності управлінських функцій - цілевстановлення, планування, організації, мотивації та контролю діяльності по формуванню конкурентних переваг та забезпеченню життєдіяльності підприємства як суб'єкта економічної діяльності.

Система управління конкурентоспроможним розвитком підприємства являє собою комплекс основних напрямків діяльності в даному аспекті, також і систему цілей і задач, вирішення яких дозволить забезпечити якість робіт і продукції, поліпшити збут і раціональну й ефективну роботу організації в цілому. Це у свою чергу буде сприяти успішній реалізації заходів щодо підтримки і / або підвищенню рівня конкурентоспроможності продукції і підприємства в цілому.

Список використаних джерел:

1. Азоев Г.Л. Конкурентные преимущества фирмы / Азоев Г.Л., Челенков А.П.// ОАО "Типография "НОВОСТИ"", 2000. - 256 с.
2. Азоев Г.Л. Конкуренция: анализ, стратегия і практика / Азоев Г.Л.// Економіст.- 2009. - №5. – 33 с.
3. Борисенко З.М. Основи конкурентної політики /Борисенко З.М.// Підручник. - К.: Таксон, 2004. - 704 с.

4. Головка Л. С. Управління конкурентоспроможністю потенційних можливостей підприємства в умовах кризи / Л. С. Головка // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємство. – 2009. – № 4. – С. 48.
5. Кардаш В. Я. Маркетингова товарна політика/ Кардаш В. Я.// — К.: КНЕУ, 1997.
6. Карминский А.М. Методологические и практические основы построения контроллинга в организации/ Карминский А.М., Олень Н.И.//Финансы и статистика.- 2009. - №12. – 12 с.
7. Кныш М. И. Конкурентные стратегии/ Кныш М. И.//Учеб. пособие. — СПб.: Б. и., 2000. - 284 с.
8. Клименко С.М. Управління конкурентоспроможністю підприємства: навчальний посібник / С.М. Клименко, Т.В. Омеляненко, Д.О. Барабась, О.С. Дуброва, А.В. Вакуленко// – Київ.: КНЕУ, 2006. – 527 с.
9. Фатхутдинов Р.А. Стратегический менеджмент/ Фатхутдинов Р.А. // Учебное пособие - М.: ЗАО «Бизнес-школа» Интел- Синтез, 2004. 304с.
10. Юданов А.Ю. Конкуренция: теория и практика / Юданов А.Ю. // Учебно-практическое пособие. — 2-е изд. испр. и доп. М.: «Гном-пресс», 2008.

Ключові слова: Конкуренція, конкурентоспроможність, управління, аналіз, наукові школи, підприємство, конкурентний розвиток.

Ключевые слова: Конкуренция, конкурентоспособность, управление, анализ, научные школы, предприятие, конкурентное развитие.

Key words: competition, competitiveness, management, analysis, scientific schools, enterprise, competitive development.

УДК 338.1:658

СУТНІСТЬ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ПОСЛУГ

Кучерявенко С. Ю., викладач Азовського морського інституту Одеської національної морської академії

Кучерявенко С. Ю. Сутність інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств сфери послуг. У статті систематизовано та узагальнено наукові погляди на зміст та економічну суть інновацій та інвестицій; проаналізовано поняття «інноваційно-інвестиційний розвиток», обґрунтовано діалектичний зв'язок між ними. Встановлено, що розуміння суті інновацій і механізму інноваційної діяльності у сучасних умовах дає змогу підприємствам сфери послуг більш ефективно здійснювати свою діяльність, підвищувати результативність функціонування підприємства та конкурентоспроможність на ринку.

Кучерявенко С.Ю. Сущность инновационно-инвестиционного развития предприятий сферы услуг. В статье систематизированы и обобщены научные взгляды на содержание и экономическую суть инноваций и инвестиций; проанализировано понятие "инновационно-инвестиционное развитие", обоснована диалектическая связь между ними. Установлено, что понимание сути инноваций и механизма инновационной деятельности в современных условиях дает возможность предприятиям сферы услуг более эффективно осуществлять свою деятельность, повышать результативность функционирования предприятия и конкурентоспособность на рынке.

Kucheryavenko S. The Essence of Innovation and Investment Development of Service Industries. The article classifies and summarizes scientific views on the content and nature of economic innovation and investment, analyzes the concept of "innovation and investment development," justifies a dialectical relationship between them. We found that the understanding of the mechanism of innovation allows service businesses more effectively carry out their activities, improve the effectiveness of operation of the business and competitiveness in the market.

Постановка проблеми. Інноваційно-інвестиційна діяльність завжди знаходиться в центрі уваги економічної думки. Питання про інвестиції і інновації є дуже актуальними у сучасній економіці, оскільки будь-яке підприємство формується і розвивається на основі фінансування та інвестицій, а інноваційно-інвестиційна діяльність визначає умови економічного розвитку. Проблематиці інноваційно-інвестиційної діяльності приділяють велику увагу і зарубіжними, і вітчизняними вченими.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. На сьогоднішній день існує значна кількість робіт, присвячених різним аспектам інноваційно-інвестиційної діяльності. У їхньому числі роботи таких вчених і фахівців, як О.А. Амоша, І. Ансофф, С. Аптекар, Ю. Бажал, І. Бланк, С. Брудник, А. Гальчинський, А. Голубенко, В. Жуков, Б. Койлі, Д. Норкотт, Т. Райс, П. Рогожин, З. Румянцев, О. Савчук, Б. Санто, Н. Соломатін, А. Сухоруков, П. Харів, Й. Шумпетер та інших, у яких досліджуються види інвестицій і інновацій, фінансові інструменти, фінансові ринки, методика оцінювання інвестиційних проектів тощо [1, с. 38-39].

У більшості опублікованих робіт автори недостатньо приділяють увагу теоретичному поясненню поняття інноваційно-інвестиційного розвитку, а також належному з'ясуванню його сутності.